LIBRIS | We know books

Prozatorii Cercului literar de la Cluj

Viziune și selecție de
Emilia Poenaru Moldovan

CASA CĂRȚII DE ȘTIINȚĂ
Cluj-Napoca, 2026

LIBRIS | We know books

Întârziasem în atelierul școlii, visând și meșterind la un rulment. Îl desfăcusem, l-am curățat, l-am uns și, când să-l montez la loc, am realizat că lipsește o bilă. Timp pierdut, căutat în zadar, pierdut cina, cantina închisă, mațe ghiorțăind și brusc semnalul de alarmă, mersul târșâit. În semiîntunericul clădirii mă așteptau niște băieți. Îi știam din auzite. Că te taxează și dacă nu plătești, te bat. Ei buling, buling! Zici că au descoperit America ăștia cu bulingul. Zi-i mă, hărțuială, pe românește! Că asta cu privitul din pod, vorbitul de sus, umilința etc. sunt de când lumea și pământul. Buling în sclavagism, la iobagi, la țărani. Peste tot buling, mă, bulingarilor! Nu aveam pe unde să-i ocolesc pe ăia, așa că am activat pasul târșâit și am pornit spre ei. Salut, țărane, dă-ne, nu am, n-ai pe mă-ta, zbang, capul în tufă, un ochi aproape scos, coaste rupte, lasă-l, bă dracu' și sentimentul de neputință. Ca acum.

(*fragment de roman*)

CUPRINS

Cuvânt-înainte 5

Veronica Baciu 7
Două nopți și trei zile 7

Beatrice Bernath 17
O emigrantă. Frânturi 17

Lucia Bibarț 25
Musca 25

Claudiu Boia 29
O moarte milostivă 29

Violeta Daniela Copăceanu 46
Ce aduce ziua de mâine 46

Mircea Covaci 53
Cocoșul cu creastă dreaptă 53
Salvatorul alb 55

Cezar Haiura 60
Febra 60

Gabriela Ilieș 66
Întâlnirea cu îngerul 66

Ana Maria Kovacs 73
Examen la chirurgie 73

LIBRIS | We know books

absurde. Era un bărbat căsătorit, cu anumite responsabilități și, în plus, destul de cunoscut, din păcate, pentru urbea asta prea mică.

Cu tine nu mi-e niciodată teamă de gura lumii, ești atât de reținută, de cerebrală în tot ce faci! Îi sunau în minte vorbele cu care-i fixase la un moment dat privirea ca și când ar fi vrut să-i spulbere orice anxietăți legate de nevinovatele lor escapade. Cine ar fi putut să creadă că se plimbau pur și simplu o oră, o oră și jumătate prin împrejurimile orașului, fără explicații, fără să vorbească prea mult, doar ca o eliberare după încărcătura zilelor în care nu se vedeau, și fiecare își vedea de programul lui, de viața lui. Pur și simplu aveau nevoie unul de prezența celuilalt.

În cancelarie, două colege se amuzau comentând ceva, o alta vorbea la telefon. A salutat și s-a așezat pe un scaun. Era prea cald, o căldură care îi absorbea pe toți în mâzga râncedă a unei zile oarecare. Nu-i plăcea în cancelarie, nu-și cunoștea foarte bine colegii, de la început fusese destul de rezervată, de parcă șederea ei ar fi fost una provizorie. De fapt, de la asta plecase totul, de la primele semne de demență ale mamei și de la confirmarea diagnosticului. După toată tevatura prin mai multe spitale și clinici, hotărâse că nu poate face altfel. Toți medicii îi atrăseseră atenția că va fi un proces de durată. În pofida acestui avertisment, tot mai opunea rezistență în fața noii realități, considera și se comporta ca și când popasul ei aici era doar o paranteză în timp, din care, mai târziu, va păstra doar ultimele amintiri cu mama ei și sentimentul că i-a fost alături.

La un moment dat, ușa se deschise și apăru în cadrul ușii, înalt, suplu, țintuind-o cu privirea, după care, rotindu-și privirea spre ceilalți, spuse sec că ultimele două ore nu se fac, elevii vor merge acasă. Era un caz de TBC printre elevi și cei de la DSP se grăbeau să facă dezinfecția conform procedurii în astfel de cazuri. Atât și a ieșit. S-au uitat unii la alții, colegele și-au amintit că mai fusese un caz cu ani în urmă și a trebuit să-și facă radiografii, să se testeze. Norocul ei era că nu preda la clasa respectivă. Copiii aflaseră, erau mai agitați decât de obicei, dar ora s-a desfășurat normal, le plăcea când îi provoca și îi aducea în stare de implicare totală. Avea preferințe pentru anumite clase, începuse să formeze câțiva elevi cărora le plăcea limba engleză și asta mai alunga monotonia zilelor, îi

asigura o oarecare satisfacție. Când a ieșit de la oră, era acolo, în capătul întunecat al holului, o zonă fără acces pentru elevi. Acolo erau camerele de supraveghere ale școlii. *Ce faci? Ne spionezi!* A zâmbit. *Aș putea, dar nu am timp pentru așa ceva. Atunci când se întâmplă ceva cu elevii, în școală sau în curtea școlii, suntem obligați să avem înregistrări.* Într-adevăr, urmărea camera orientată spre sala de sport, acolo fusese o altercație între doi elevi. Au privit pe cameră răfuiala dintre cei doi copii, câteva secvențe, cât a fost necesar ca să-și poată da seama de ce se întâmplase. Căldura apropierii lui, mâna lăsată ușor, ca din întâmplare, peste mâna ei o învăluiau într-un halou tulbure, fierbinte. A întors capul, instinctiv, spre fața lui. Avea buzele atât de apropiate de ale lui, încât unul dintre ei și-ar fi putut pierde controlul... A rămas surprinsă, paralizată, câteva secunde, atât. În drum spre casă, se gândea dacă ceea ce se întâmpla între ei se vede oare și în afară. Oare cum se vedea?

*

Plouă mărunt. E duminică dimineață. Mă întorc pe partea cealaltă simțind o greutate difuză în tot corpul. Parcă sunt un mecanism dezasamblat, simt și acum oboseala ultimelor zile. Mă relaxez la gândul că plouă și nu are sens să merg la cimitir pe o vreme ca asta, așa cum îmi programasem. Pot să merg și altă dată, poate reușesc s-o duc și pe mama, într-o zi a ei mai bună. Are zile și zile. Totuși dacă vreau să mai lenevesc în pat, trebuie să mă duc să văd ce face. Mă ridic greu și merg spre baie, deschid ușa la camera ei. Doarme încă, umblu încet să n-o trezesc. De obicei se trezește și ea în funcție de mine. De câtva timp, m-am învățat și cu somnul întrerupt, fur tot ce se poate, numai atunci când sunt stresată de ceva, somnul nu vine sub niciun chip. Am avut și astfel de nopți albe, epuizante. Mi-e teamă pentru mama. Uneori e foarte rătăcită, face lucruri de care nu-și mai amintește, se concentrează foarte greu pe ceea ce-i spui, deși dă din cap că a înțeles. De cîte ori văd privirea aia fără expresie, știu că e într-o pasă proastă. Se adevărește tot ceea ce mi-a spus medicul de la București și încă e faza de început a bolii. Adorm și visez că sunt undeva pe un câmp, printre niște bălării înalte. În apropiere, aud răsuflarea

LIBRIS We know books

unui animal mare, parcă îi simt puterea. Spaima mă paralizează și încep să fug, mă împiedic, mă ridic și fug mai departe printre ierburile care mă taie pe obraz, pe brațe. Ajung la un moment dat într-o vale întinsă până departe. Îmi pare un loc cunoscut. Răsuflarea nu se mai simte în ceafa mea. Întorc capul și în spate se vede casa noastră. O văd pe bunica Anica cum risipește boabe de porumb păsărilor prin curte. Este exact cum mi-o aminteam: mică, slabă, cu fața osoasă și bărbia adusă în sus de lipsa dinților. Printre lucrurile mamei găsisem o poză în care bunica Anica, mult mai tânără, zâmbea fericită ținându-mă de mână la un bâlci. Nu-mi aminteam nimic de bâlciul ăla, aveam doi ani, spunea mama, dar pe chipul bunicii puteam desluși trăsăturile fizice ale mamei. Numai că mama era o femeie înaltă, ceea ce dovedea că moștenise ceva și de la bunicul. Când mă gândeam la el îmi apărea în minte un domn înalt, îmbrăcat în costum și cu pălărie, pedant, ridicol cu manierele lui care reușeau mai mult să-i incomodeze pe cei din jur. De ce spun asta, cum mi s-a fixat chestia asta care s-ar putea să fie doar închipuirea mea?! Pentru că bunica Anica mereu îl repezea, râdea de el, îl persifla: hai c-a venit boieru', boieru' cu nădragii rupți în cur. El era boierul închipuit, așa cum îl considera bunica, în comparație cu ea, care era țăranca cu mâinile bătătorite. Ea era din alt aluat, mai practică, mai hotărâtă. El, lasă-mă să te las, cum zicea bunica. Ea, cu casa și pământul moștenite de la părinți, el cu distincția, dar fluieră-vânt. Din tot ce-mi mai povestise mama reieșea admirația ei ascunsă pentru tata, în fond, modelul ei de bărbat, dacă o luăm psihanalitic, dar și contopirea ei deplină într-o legătură profundă cu mama. Mama fusese totul, prezentă peste tot, reperul ei permanent chiar și după ce se căsătorise. Totul gravitase în jurul bătrânei, căsătoria ei fusese un fel de ménage à trois. *Legătura asta era dusă de ea mai departe, și-o învăluia în iubirea ei de fiică unică. Bunicul a murit primul, când avea zece ani. Bunica l-a înmormântat în sicriu alb cu incrustații metalice, cu batistă de mătase la piept. Ea a murit mult mai târziu, deși nu era decât cu vreo doi ani mai tânără.*

Eram în primul an de liceu. Era primăvară, mirosea a zambile și tufa de forsiția din fața casei începuse să-și deschidă primele flori. Veneam de la liceu și treceam prin camera ei. Mă lua de mână, abia-și mai ridica pleoapele, lumina parcă îi provoca durere. Cu ochii pe jumătate închiși, mă întreba: a înflorit caisul din grădină? Sau, spune-mi tu, maică, a tăiat mă-ta găina aia pistriță? În ziua în care a murit, a venit tata și m-a luat de la școală cu mașina. Mi-am dat seama că s-a întâmplat ceva pentru că nu mai venise niciodată să mă ia și mai ales înainte de terminarea cursurilor. Toți colegii au știut că a murit Maia.

Mă trezesc brusc cu spaima că am dormit prea mult. E târziu și nu știu ce face mama. În pat nu e, în bucătărie nu e, în baie, nu. Nu înțeleg unde poate să fie. Mă uit pe geamul de la hol și o văd în curte, în pijamale și fără papuci, căutând parcă ceva. Mă apropii de ea și parcă zice ceva, ceva ce se amestecă în gura ei, pierzându-și sensul. O iau de mână, încerc s-o îndrum cu grijă spre casă. În mână ține foarte strâns o cană cu puțină apă. Ce faci, mamă? Hai să mergem în casă, e frig. Se lasă dusă, dar privirea ei e străină, îndepărtată, sigur nu mă recunoaște.

*

E din nou duminică. Încerc să ies din rutină. Îmi aranjasem treburile de sâmbătă, așa că aveam timp, așa cum îmi programasem, s-o scot pe mama la plimbare în parcul orașului. Cred că nu mai făcusem asta de mult timp. Mama nu mai interacționa cu prea multe persoane. Și eu mă simțeam uneori prinsă într-o cușcă din care nu mai puteam să evadez. Ca să ies din oraș, să lipsesc cel puțin o zi, trebuia s-o rog pe verișoara ei, singura care era cât de cât disponibilă, să rămână cu ea. Aveam un mare dor de ducă. Nu-mi imaginasem că orizonturile mele vor fi închise atât de curând, mai sperasem la mici escapade la București sau în altă parte ori de câte ori simțeam nevoia. Plănuisem atâtea ieșiri cu Ștefania, prietena mea, când vorbeam la telefon, dar nu se întâmplase decât una singură și aia pe fugă, forțată de nevoia unor acte. Dincolo de marginile grădinii noastre se vedeau câmpuri, coline, o întindere nesfârșită care-mi intensificau acest dor și-mi întăreau sentimentul că viața adevărată curge în altă parte, fără mine.

Îmi făcea bine plimbarea. Mama încerca să se acomodeze cu spațiile mai largi, se oprea din loc în loc și privea curioasă. De câteva ori, ne-am așezat pe bancă, voiam să se simtă bine, să respire în voie. Îmi era bine, dar știam că e o stare provizorie. Plimbarea, încetinită de mersul greoi al mamei, nu

LIBRIS We know books

reușea nici pe departe să-mi alunge o anumită stare de insatisfacție, de neîmplinire care mă urmărea de câtva timp și pe care reușisem până acum s-o țin la distanță.

În fața noastră, la câțiva pași de noi, o doamnă cu părul alb ca zăpada ne zâmbea surprinsă de apariția noastră. M-am uitat mai atent, mai văzusem ochii ăștia lăptoși, căutând mereu ceva, era mama Mihaelei Popescu, fosta mea colegă de generală. S-a oprit în fața noastră bucuroasă, îmbrățișând-o pe mama. Mi-a aruncat în final și mie o privire. Doamna Dumitrache, de câte ori m-am gândit la dumneavoastră… Ce mai faceți? Nu v-am văzut de atâta timp! Sunteți bine, sănătoasă? Mama era aproape speriată de avalanșa de cuvinte, ea, care nu mă auzea decât pe mine și televizorul și, din când în când, se mai vedea cu verișoara ei, Olimpia. Era prea mult pentru ea. Am vorbit eu în locul ei și mama doar a repetat, fără niciun gând al ei, niște formule învățate pe de rost: Sunt bine, mulțumesc lui Dumnezeu! Sunt bine! Apoi, brusc, doamna Popescu spuse: Mihaela mea este la Bruxelles. O văd mai rar, dar sunt mulțumită, are familie, un serviciu bun, e realizată. Am simțit o lovitură în stomac, acel vierme al neliniștilor mele începea să roadă din nou. Ce bine că ai venit acasă, Alina, doamna Dumitrache are un sprijin. Multă sănătate, multă sănătate! Nu puteam să-i răspund „doar pentru un timp, doamna Popescu, am fost forțată de împrejurări", pentru că, de fapt, așa îmi plăcea să cred, nici eu nu știam care va fi drumul meu mai departe. Mi-a venit să plâng. Mi se părea o cruzime din partea unei persoane pe care n-o mai văzusem din perioada școlii generale și care mai știa câte ceva despre mine de la mama. Inevitabil într-un oraș mic, se știa totul despre fiecare.

M-am uitat la mama. Întâlnirea nu părea să-i fi produs vreo reacție. Era senină și distrasă de ceva din lumea ei. Deși pentru cei din jur putea părea în regulă, perfect normală, în realitate, erau puține momentele în care era conectată realmente la ce se întâmpla în jurul ei. Mihaela fusese rivala mea în școala generală. Concurasem la concursuri și la tot felul de competiții, unde eram eu, trebuia să fie și ea, din ambiția maică-sii la început și mai apoi din propria ei ambiție antrenată. A fost o binefacere când, la facultate, am luat-o pe drumuri diferite. Ne-am despărțit cordial, ca niște vechi competitoare, dar niciuna n-a încercat s-o caute pe cealaltă, n-am păstrat legătura.

*

Câmpia la lăsarea serii. Soarele parcă ia foc și se prăvălește peste întinderea de un verde brun. În ultima jumătate de oră, niciunul n-a scos niciun cuvânt. Deja fiecare se gândea la ce lăsase acasă. Vraja se rupsese complet. Privea înainte. Gândurile nu i le puteam citi, dar știam că e departe de mine, deja eram două entități separate care reveneau la istoriile lor, trăind același timp trei zile și două nopți. Mergeam cu privirea ațintită înainte, cu povara dulce a ultimelor zile trăite. Mașina rula continuu, înghițind kilometru după kilometru. Dacă ar trebui să povestesc, nu știu dacă aș putea, mai degrabă aș inventa, mă luase valul rău. Nici el parcă nu mai era același. Ești prima femeie la care-mi place totul și pe care pot s-o respect pentru inteligența și sentimentele ei, îmi spusese înainte de a ieși din camera de hotel. Și îl crezusem, nu mă simțeam deloc rănită, doar tristă că timpul pe care ni-l acordaserăm se terminase și probabil altul nu va mai exista. Trebuia să trăim cu amintirea asta prețioasă a unui timp suspendat. Urma trezirea, care începuse deja, și după asta nu mai putea fi nimic, altfel totul ar deveni un joc murdar. Ce e curios, niciunul dintre noi nu a pomenit nimic în timpul acesta de problemele lui. Priveam fâșia de șosea pe care rulam cu viteza cu care trec clipele pe care le petreci cu maximă intensitate.

Întâmplarea venise cu un disconfort teribil pentru mine. Trebuia să-mi aranjez lucrurile acasă, s-o conving pe verișoara mamei să rămână cu ea pentru un motiv inventat și să mă pregătesc de drum. Ne întâlneam la o anumită benzinărie, pe șoseaua Giurgiului. De acolo nu știam care va fi destinația. Eram într-o stare în care iluzia mea că fac ceea ce trebuie se dusese dracului. Cum puteam să mă gândesc că niște ani petrecuți aici, cu toate eforturile de a mă adapta, de a-mi crea un mediu cât mai apropiat de viața mea de până atunci, nu vor lăsa urme, nu vor produce niște schimbări, ca să nu mai vorbesc de faptul că lumea nu putea să stea pe loc pentru mine, ca și când aș fi nimerit într-o buclă a timpului?! Contactele mele cu lumea în care îmi făcusem un rost și în care aveam șanse de realizare slăbiseră foarte mult. Nici Ștefania, prietena mea cea mai bună de la București, cu care trecusem prin toate, nu mă mai suna ca înainte, de câteva ori chiar îmi răspunsese la apel cu mesaje de